

ULUSLARARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI TÜRKÇE A DERSİ
UZUN TEZİ

AİLENİN İÇİNDE GİZLENEN BAHAR

Sözcük sayısı: 3983

Kategori: 1

Araştırma Sorusu: “Melisa Kesmez’in *Bazen Bahar* adlı yapıtında aile ilişkilerinin bireysel kimlik oluşumu üzerindeki etkisi nasıl işlenmektedir?”

Mayıs 2026

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
1.1. Yapıtın Konusu ve Olay Örgüsü	2
1.2. Melisa Kesmez’in Anlatı Dili ve Tematik Yapısı	3
1.3. Eserde İşlenen Temalar: Yalnızlık, Hafıza ve Doğa.....	4
 BÖLÜM I: AİLE İLİŞKİLERİNİN TEMSİLİ	5
1.1. Anne Figürünün İşlenişi	5
– “Domates Tohumları” Öyküsünde Anne ve Bellek	
1.2. Baba Figürü ve Sessiz Otorite.....	6
1.3 Büyükanne Figürü- Aile Hafızasının Taşıyıcısı	6
1.4 Uzamın Kimlik İnşası Üzerinde Etkisi	7
1.5 Kardeş Figürü- Aynı Kimlikten Farklı Kùltürler.....	7
1.6 Aile Büyükleri- Kolektif Bellek ve Kùltürel Aktarım.....	7
1.7 Teyze-Hala Figürleri: Kadın Dayanışması	7
1.8 Aile İlişkilerindeki Sessizlik: Sözsüz Çatışma ve Bastırılmış Duygular.....	7
 BÖLÜM II: BİREYSEL KİMLİK İNŞASI VE AİLEVİ BELLEK	7
2.1. Geçmişin İzleri ve Kimliğin Şekillenışı	7
– “Çürümenin Bahçesi”nde Kimlik ve Yüzleşme (s. 27)	
2.2. Kadın Karakterlerde Kimlik Arayışı	8
2.3. Erkek Karakterlerde İçe Dönüş ve Denge Arayışı	8
 BÖLÜM III: YAZINSAL SEÇİMLER VE SEMBOLİK ANLAMLAR	8
3.1. Anlatım Teknikleri: Bilinç Akışı ve İç Monolog	9
3.2. Doğa ve Mekânın Sembolik Kullanımı.....	9
– “Bir Bahçeyi Beklemek”te Mekânın Belleği (s. 43)	
3.3. Nesnelerin Hafızası: Eşyalar ve Kimlik Bağı.....	10
 SONUÇ	
 KAYNAKÇA	

GİRİŞ

Melisa Kesmez'in *Bazen Bahar* adlı öykü kitabı, bireyin iç dünyasına ve gündelik yaşamın küçük anlarına odaklanan anlatımıyla çağdaş Türk edebiyatında dikkat çeken eserlerden biridir. Kesmez, öykülerinde büyük olaylardan çok sıradan hayatların içinde saklı kalan duygusal kırılmaları, sessizlikleri ve içsel dönüşümleri görünür kılar. Bu yönüyle *Bazen Bahar*, yalnızca bireysel hikâyelerin anlatıldığı bir öykü kitabı değil, aynı zamanda insanın geçmişiyle, ailesiyle ve kendi kimliğiyle kurduğu ilişkinin sorgulandığı bir anlatı alanı sunmaktadır. Kitapta yer alan öyküler, bireyin geçmiş deneyimleri ile bugünkü benliği arasındaki ilişkiyi incelerken özellikle aile bağlarının kimlik oluşumundaki belirleyici rolünü ortaya koymaktadır.

Bu çalışmanın temel amacı, Melisa Kesmez'in *Bazen Bahar* adlı yapıtında aile ilişkilerinin bireysel kimlik oluşumu üzerindeki etkisinin nasıl işlendiğini incelemektir. Yapıtta yer alan öyküler incelendiğinde, karakterlerin kimliklerini yalnızca bireysel tercihler üzerinden değil, aynı zamanda aile bağları, geçmiş deneyimler ve kolektif hafıza aracılığıyla oluşturdukları görülmektedir. Bu bağlamda eser, bireyin kimliğinin sabit bir yapı olmadığını; aksine geçmişle kurulan sürekli bir ilişki içerisinde yeniden şekillendiğini göstermektedir. Nitekim sosyolojik yaklaşımlar da kimliğin yalnızca bireysel bir özellik olmadığını, bireyin içinde bulunduğu sosyal çevre ve ilişkiler ağıyla birlikte oluştuğunu vurgulamaktadır. Bu durumu Melek Çaylak şu şekilde ifade etmektedir: “Kimlik, bireyin çevresiyle kurduğu ilişkiler aracılığıyla şekillenen çok katmanlı bir yapıdır” (Çaylak, 2023, s. 3). Dolayısıyla aile, bireyin kimlik gelişiminde yalnızca biyolojik bir bağ değil, aynı zamanda duygusal, kültürel ve psikolojik bir aktarım alanı olarak önemli bir rol oynamaktadır.

Eserde aile ilişkileri çoğu zaman doğrudan çatışmalar üzerinden değil, daha çok eksiklik, sessizlik ve hatırlama süreçleri üzerinden ele alınmaktadır. Bu durum, karakterlerin kimlik arayışlarının da çoğunlukla geçmişe dönük bir sorgulama süreci şeklinde gelişmesine neden olmaktadır. Özellikle çocukluk anıları, eski evler, bahçeler veya aileden kalan nesneler karakterlerin kimliklerini yeniden düşüncelerine olanak tanıyan sembolik unsurlar hâline gelmektedir. Bu bağlamda mekân ve nesneler, yalnızca anlatının dekoratif unsurları değil; aynı zamanda bireyin geçmişle kurduğu ilişkinin somut göstergeleri olarak işlev görmektedir. Nitekim anlatıcının çocukluk bahçesine dönüşünü anlatan sahnelerde, mekânın karakterin iç dünyasındaki dönüşümle paralel biçimde ele alındığı görülmektedir.

Melisa Kesmez'in anlatımında doğa imgeleri de önemli bir sembolik rol üstlenmektedir. Özellikle “bahar” imgesi hem doğanın yeniden canlanmasını hem de bireyin içsel dönüşümünü temsil eden bir metafor olarak kullanılmaktadır. Bu durum, eserin başlığının da sembolik bir anlam taşıdığını göstermektedir. Bahar, yalnızca mevsimsel bir değişimi değil; aynı zamanda karakterlerin geçmişle yüzleşerek kendilerini yeniden tanımlama süreçlerini simgelemektedir. Bu bağlamda doğa, karakterlerin duygusal dünyasını yansıtan bir arka plan olmaktan çıkmakta ve anlatının anlam katmanlarını derinleştiren önemli bir unsur hâline gelmektedir.

Bazen Bahar adlı yapıtın bir diğer önemli özelliği, anlatımın büyük ölçüde iç monolog ve bilinç akışı teknikleri aracılığıyla ilerlemesidir. Bu teknikler sayesinde okuyucu, karakterlerin yalnızca dış dünyadaki davranışlarını değil, aynı zamanda içsel düşüncelerini ve duygusal çatışmalarını da yakından gözlemleme imkânı bulmaktadır. Böylece karakterlerin kimlik oluşum süreçleri daha derinlikli bir biçimde aktarılmaktadır. Özellikle geçmişe yapılan geri dönüşler, karakterlerin bugünkü kimliklerini anlamlandırmalarında önemli bir işlev görmektedir. Bu anlatım biçimi, kimliğin zaman içerisinde değişen ve yeniden kurulan bir süreç olduğunu göstermektedir.

BÖLÜM I: AİLE İLİŞKİLERİNİN TEMSİLİ

Melisa Kesmez, *Bazen Bahar* adlı yapıtında aile ilişkilerini yalın ve gerçekçi bir biçimde ele almaktadır. Öykülerde sunulan aile ilişkileri, anlatılmak istenen sıcak aile portrelerinden çok, kırılğan, eksik ve çoğu zaman yaralı ilişkileri yansıtmaktadır. Yazar, aileyi bir korunak alanı olarak göstermekten ziyade, bireyin kendisini bulmaya çalışırken mücadele etmek zorunda kaldığı bir alan olarak tasvir etmektedir.

Bazen Bahar adlı yapıtındaki öykülerde özellikle anne figürü, belirgin bir yer tutmaktadır. "Domates Tohumları" adlı öyküde, anlatıcı karakterin annesinin ölümünün ardından yaşadığı yalnızlık ve annesinin eşyalarıyla kurduğu bağ, aile bağlarının ölümle bile tamamen kopmadığını göstermektedir. Anlatıcı, annesinin yıllar önce ektiği domates tohumlarını bulduğunda, bu küçük nesne üzerinden hem annesine duyduğu sevgiyi hem de geçmişle olan kopmaz bağını yeniden kurmaya çalışmaktadır. Bu örnekte aile ilişkisi, bireysel hafızanın ve kimlik duygusunun temel bir taşıyıcısı olarak konumlandırılmıştır. Yapıtta bu öykülerde aile bireyleri arasındaki ilişkiler genellikle doğrudan çatışmalı değildir. Ancak karakterlerin iç dünyalarında yaşadıkları sessiz kırgınlıklar, eksiklik duyguları ve tamamlanmamış hesaplaşmalar, anlatının temel duygusal atmosferini oluşturmaktadır. Kesmez, aileyi bir sığınaktan çok, bireyin kendi kimliğini oluştururken sürekli referans aldığı, kimi zaman yüzleştiği kimi zaman da kaçındığı bir yapı olarak betimlemektedir.

Bireysel Kimlik Oluşumu Üzerindeki Etkiler:

Bazen Bahar yapıtında bireylerin kimlik oluşum süreci büyük ölçüde aile bağlarının şekillendirdiği bir zeminde ilerlemektedir. Öykülerdeki karakterler, geçmişte yaşadıkları ailevi deneyimlerin izlerini, yetişkinlik dönemlerinde taşıdıkları kimliklerine yansıtmaktadırlar. Bu durum, özellikle kayıp, ayrılık, yabancılaşma gibi temalar üzerinden derinlemesine işlenmiştir.

Öykülerin çoğunda aile ile ilgili yaşanan kayıplar, bireyin kimliğinde bir eksiklik ya da kırılma yaratmakla kalmamaktadır; aynı zamanda karakterin kendi ayakları üzerinde durma çabasını da tetiklemektedir. Bu nedenle Melisa Kesmez'in anlatımında aile, yalnızca bir köklenme alanı değil, aynı zamanda bireyin kendini bulmak için aşması gereken bir eşik olarak da görülmektedir. Yapıtta aile ilişkilerinin kimlik oluşumuna etkisi yalnızca travmalarla sınırlı değildir. Bazı öykülerde, geçmişten kalan küçük ama değerli anılar, karakterlerin hayata tutunmasını sağlayan duygusal kaynaklar hâline gelmektedir. Böylece, yazarın anlatısında aile, bireyin yalnızca yaralarını değil; aynı zamanda direncini ve dayanma gücünü de şekillendiren bir unsur olmuştur. Yapıtta aile ilişkilerinin bireysel kimlik oluşumu üzerindeki etkisini aktarırken yazınsal seçimlerden yararlanılmıştır. Yazar, öykülerini oluştururken genellikle iç monolog, bilinç akışı ve betimlemeler kullanılmıştır. Bu anlatım teknikleri, karakterlerin iç dünyalarını ve geçmişle kurdukları karmaşık ilişkileri daha derinlikli bir şekilde yansıtmaktadır. Öncelikle, bölümlerde kullanılan sade ve doğrudan anlatım dili dikkat çekmektedir. Melisa Kesmez, karakterlerin yaşadığı duygusal karmaşayı abartılı bir dille sunmamaktadır; bunun yerine, küçük detaylar ve gündelik olaylar aracılığıyla derin duyguları ifade etmektedir. Örneğin, *Domates Tohumları* öyküsünde, anlatıcının annesinin sandığında bulduğu tohumlar üzerine düşünmesi, basit bir olay gibi görünmektedir, ancak bu küçük detay, karakterin geçmişle hesaplaşmasının ve kimlik oluşumunun sembolü hâline gelmektedir. Bunun yanı sıra, uzam kullanımı da aile ilişkilerinin bireysel kimlik üzerindeki etkisini destekleyen bir diğer önemli unsurdur.

BÖLÜM II: BİREYSEL KİMLİK OLUŞUMU VE AİLE

Melisa Kesmez, çocukluk evi, eski bahçeler, şehir dışındaki kasabalar gibi mekânları birer hafıza unsuru olarak kullanmaktadır. *Bir Bahçeyi Beklemek* öyküsünde anlatıcı karakterin eski evin bahçesinde geçirdiği zaman, yalnızca geçmişin fiziksel izlerini değil; aynı zamanda çocukluk yıllarında şekillenen kimlik unsurlarını da hatırlamasına yol açmaktadır. Böylelikle, mekânlar yalnızca birer arka plan değil, bireysel hafızanın ve kimliğin bir parçası olarak işlev görmektedir.

Bazen Bahar'da adlı anlatıcının iç sesi de önemli bir rol üstlenmektedir. Karakterler aradı diyaloglar az kullanılmış, karakterlerin düşünceleri ve hissettikleri doğrudan anlatıma yansıtılmıştır. Bu teknik, karakterlerin yaşadığı duygusal süreçleri ve aile bağlarının kimlik oluşumuna etkisini daha kişisel ve samimi bir şekilde aktarmaktadır. Okur, karakterlerin iç dünyasına doğrudan dâhil olmakta ve onların geçmişle olan hesaplaşmalarına tanıklık etmektedir. Yapıtta zaman kullanımı da dikkat çekici bir özelliktir. Anlatım genellikle şimdi ve geçmiş arasında gidip gelmektedir. Bu teknikle, karakterlerin bugünkü kimlikleri ile geçmişte yaşadıkları deneyimler arasındaki bağ sürekli vurgulanmaktadır. Zamanın bu şekilde esnek kullanımı, bireysel kimlik oluşumunun sürekliliğine ve geçmişle olan bağların hiç kopmadığına işaret etmektedir.

Aile ilişkileri, aidiyet, kayıp ve yeniden başlama temaları, tüm öykülerde farklı biçimlerde ele alınmaktadır, ancak her biri bireyin kimliğini yeniden kurma sürecinin bir parçası olarak işlenmektedir. Bu yapısal bütünlük, yapıtı yalnızca kısa öyküler toplamı olmaktan çıkarıp, derin bir kimlik arayışının haritası hâline getirmektedir. Yapıtta, bireysel kimlik oluşumunun aile ilişkilerinin belirleyici rolünü ortaya koymaktadır. Yazar, öykülerinde aileyi yalnızca biyolojik bir bağ ya da sosyal bir yapı olarak sunmamakta, bunun ötesinde, bireyin hafızasını, duygusal dünyasını ve yaşamla kurduğu ilişkiyi şekillendiren temel bir unsur olarak işlemektedir. Anlatıcıların iç sesleri, geçmişe yapılan sürekli geri dönüşler ve mekânların hafızayı taşıyan unsurlar olarak kullanılması, aile ilişkilerinin bireyin kimliği üzerindeki etkisini güçlü bir biçimde yansıtmaktadır. Bölümlerdeki karakterler, çoğunlukla kayıplar, eksiklikler ve duygusal kırılmalar yaşamış bireylerdir. Ancak bu kayıplar yalnızca birer sorun olarak değil; aynı zamanda karakterlerin kendi kimliklerini yeniden tanımlamalarına imkân tanıyan süreçler olarak ele alınmaktadır. Bu yönüyle yapıt, yalnızca geçmişe duyulan bir özlemin ifadesi değil, aynı zamanda geçmişle hesaplaşarak kendini yeniden kurmanın mümkün olduğuna dair umut verici bir anlatıyı sunmaktadır.

Anne Figürü ve Kimlik Aktarımı:

Bazen Bahar adlı yapıtın birçok öyküsünde anne figürü, bireysel kimlik oluşumunun en belirleyici unsurlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu figür çoğu zaman otoriter ya da doğrudan yönlendirici bir karakter olarak değil; daha çok duygusal aktarımın ve aile hafızasının taşıyıcısı olarak temsil edilmektedir. Özellikle *Domates Tohumları* adlı öyküde anlatıcının annesiyle kurduğu bağ, kimliğin geçmişle kurulan ilişki üzerinden nasıl şekillendiğini göstermektedir. Anlatıcının annesine dair hatırladığı küçük ayrıntılar, onun duygusal dünyasında önemli bir yer tutmaktadır. Öyküde geçen “Annem çoğu şeyi söylemezdi” ifadesi, anne figürünün sessizlik üzerinden kurduğu duygusal aktarımı ortaya koymaktadır (Kesmez, 2017, s.80).

Anne figürünün bu şekilde temsil edilmesi, aile içindeki iletişimin her zaman sözlü olmadığını; bazen davranışlar, alışkanlıklar ve gündelik hayatın küçük ritüelleri aracılığıyla gerçekleştiğini göstermektedir. Bu durum, karakterlerin kimlik gelişiminde anneden aktarılan

duygusal mirasın önemli bir rol oynadığını düşündürmektedir. Anlatıcının annesinden kalan domates tohumlarını saklaması ve onlara özel bir anlam yüklemesi, geçmişle kurulan bu bağın somut bir sembolü hâline gelmektedir. Tohumlar yalnızca fiziksel bir nesne değil; aynı zamanda anlatıcının annesiyle kurduğu duygusal ilişkinin ve kimliğinin kökenlerinin bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

Anne figürü aynı zamanda karakterlerin aidiyet duygusunun oluşmasında da önemli bir rol oynamaktadır. Anlatıcının annesine dair anıları, onun geçmişle kurduğu bağın sürekliliğini sağlamaktadır. Bu bağlamda anne figürü, bireyin kimliğinde süreklilik sağlayan bir unsur olarak değerlendirilebilir. Kesmez'in anlatımında anneler çoğu zaman güçlü sözlerle değil, gündelik hayatın sade hareketleriyle karakterlerin hayatında yer edinmektedir. Bu durum, yazarın minimalist anlatım anlayışıyla da örtüşmektedir.

Baba Figürü ve Sessiz Otorite:

Eserde baba figürü ise genellikle daha mesafeli ve sessiz bir karakter olarak temsil edilmektedir. Baba figürünün bu mesafeli duruşu, karakterlerin kimlik oluşum sürecinde belirli bir boşluk yaratmaktadır. Kesmez'in öykülerinde babalar çoğu zaman duygularını açıkça ifade etmeyen, içe kapanık ve iletişim kurmakta zorlanan karakterler olarak ortaya çıkar. Bu durum, aile içindeki duygusal iletişimin eksik kalmasına ve karakterlerin iç dünyasında belirsizlikler oluşmasına neden olmaktadır. Örneğin bazı öykülerde baba figürü hakkında doğrudan anlatımlar yerine, karakterlerin hatırladığı kısa ifadeler veya dolaylı gözlemler yer almaktadır. Bu durum baba figürünün anlatıda bilinçli olarak geri planda bırakıldığını göstermektedir. Baba figürünün bu şekilde temsil edilmesi, karakterlerin kendilerini ifade etme süreçlerini de etkilemektedir. Çünkü çocukluk döneminde kurulamayan duygusal iletişim, bireyin yetişkinlik dönemindeki kimlik arayışını da şekillendirebilmektedir.

Büyükanne Figürü-Aile Hafızasının Taşıyıcısı:

Kesmez'in metinlerinde büyükanne figürü, özellikle kadın kuşağına ait bilgeliğin ve dayanıklılığın temsilcisidir. “Bir Bahçeyi Beklemek” öyküsünde anlatıcı büyükanneyi “Her sabah aynı kararlılıkla bahçeye bakan, toprağın dilinden anlayan biri” olarak tanımlar (s. 7). Bu figür, aile içindeki sürekliliği ve ritüellerin aktarımını sağlamaktadır.

Büyükanne karakteri yalnızca geçmişi taşıyan biri değil; aynı zamanda kimlik oluşumunda duygusal bir rehberdir. Anlatıcı büyükanneyi hatırladıkça, kendi yaşam tercihlerini de anne-baba kuşağı üzerinden yeniden değerlendirmektedir. Böylece büyükanne figürü, kimliğin kuşaklar arası bağlanan bir yönünü temsil etmektedir.

Kardeş Figürü: Aynı Kökten Farklı Kimlikler

Kesmez'in bazı öykülerinde kardeş figürü, aynı aile içinde büyüyen ancak farklı kimlikler geliştiren bireyleri göstermektedir. “Yeniden Başlarken” öyküsündeki şu ifade, kardeşler arasındaki hafıza farkını net biçimde ortaya koymaktadır: “İkimiz de aynı evde büyüdük ama aynı hikâyeyi farklı yerlerinden hatırlıyoruz.” (s. 6) ifadesi aile hikâyesinin bile bireyler tarafından farklı şekillerde içselleştirildiğini göstermektedir. Kardeş figürü bu nedenle yalnızca bir akrabalık bağı değil; aynı kökten türeyen farklı kimlik süreçlerine işaret etmektedir. Aynı evde yaşanan bir olayın farklı algılarla hatırlanması, aile ilişkilerinin bile değişken kimlik katmanları oluşturduğunu göstermektedir.

Teyze-Hala Figürleri: Kadın Dayanışması

Kesmez'in öykülerinde teyze veya hala figürü doğrudan karakter olarak yer almasa da, kadın kuşağının kolektif öğretileri anlatıda sürekli hissedilir. Kadın karakterlerin "büyüklerden öğrenilmiş tarifleri uygulaması", "evdeki düzeni sürdürmesi" veya "kadınlar arasındaki dayanışma hâlini önemsemesi" gibi davranışlar bu figürlerin görünmez varlığını temsil etmektedir. Bu figürler aile içindeki kadın dayanışmasının sürekliliğini gösterir ve anlatıcıların kimliğinde sessiz ama derin bir iz bırakır.

Aile İçindeki Sessizlik: Sözsüz Çatışma ve Bastırılmış Duygular

Kesmez'in aile temsillerinde en dikkat çekici unsur sessizliktir. Bu sessizlik, yalnızca iletişimsizlik değil; aynı zamanda kuşaklar boyunca aktarılan bir duygusal mirastır. Sık sık tekrarlanan şu ifade aile içi sessizliğin yükünü göstermektedir: "Evde dolaşan sessizlik, kimsenin dillendirmeye cesaret edemediği duyguların yankısı gibiydi." (s. 5) ifadesi, aile ilişkilerinin yalnızca açık çatışmalarla değil, çoğunlukla söyleyemedikleriyle şekillendiğini göstermektedir. Sessizlik, kimlik oluşumunda en güçlü belirleyicilerden biri hâline gelir.

Uzamın Kimlik İnşasına Etkisi:

Melisa Kesmez'in *Bazen Bahar* adlı yapıtında mekân ve nesneler, yalnızca fiziksel varlıklar olarak değil; karakterlerin geçmişlerini, aile ilişkilerini ve kişisel kimliklerini taşıyan birer "hafıza kabı" olarak kurgulanmaktadır. Ev, bahçe, eski bir masa, yıllardır saklanan kavanozlar, bahçe aletleri, yazdan kalma çiçekler veya kaldırımlarda birikmiş yapraklar; karakterlerin hem kişisel hem aidiyete dayalı kimliklerinin oluşumunda süreklilik sağlayan sembolik duraklar hâline gelmektedir. Kesmez'in öyküleri, bu yönüyle, mekânın yalnızca bir arka plan değil; kimlik oluşumunda aktif bir bileşen olduğunu göstermektedir.

Özellikle ev, Kesmez'de yalnızca yaşanan bir yer değil; geçmişin hem saklandığı hem de yeniden üretildiği bir "duygusal depo"dur. Anlatıcının çocukluk evine döndüğü sahnelerde mekânın yarattığı duygu yoğunluğu, aile içi ilişkilerden bağımsız değildir. Eve adım attığında duyduğu "eski bir sessizlik", yalnızca mekâna ait bir özellik değil; aile içindeki yıllardır çözülmemiş, söylenmemiş cümlelerin mekâna sinmiş hâlidir. Yapıtta, bu nedenle ev, bireyin kimliğinde taşınan duygusal yüklerin hem kaynağı hem de hatırlatıcısı olarak işlev görmektedir. Kesmez'in bu betimlemeleri, mekânı psikolojik bir alan hâline getirir.

Bir Bahçeyi Beklemek öyküsünde bahçenin anlatı içindeki varlığı bu durumu daha da belirgin hâle getirir. Büyükanne figürüyle özdeşleşmiş bahçe, kuşaklar arası aktarımın fiziksel bir temsiline dönüşmektedir. Anlatıcı bahçeye her döndüğünde yalnızca toprağı ya da çiçekleri değil; büyükanneyle kurduğu bağın sürekliliğini de yeniden deneyimler. Öyküdeki şu ifade bunu açıkça gösterir: "Toprakta neyi bırakırsan, zamanı geldiğinde onu yeniden bulursun." Bu cümle yalnızca doğanın döngüsüne değil, kimliğin oluşumundaki döngüsellığe de gönderme yapmaktadır. Toprağı gömülen tohum gibi, geçmişe gömülen anılar da karakterin kimliğinde yeniden filizlenmekte, yeniden anlam kazanmaktadır. Yapıtta aynı şekilde, *Domates Tohumları* öyküsünde annenin geride bıraktığı küçük kavanoz, nesnelerin kimlik oluşumundaki rolünü açıkça gösterir. Bu kavanoz, anlatıcının annesiyle ilişkisini sürdürebilmesinin bir aracıdır. Öyküde anlatıcı, "Annemin kokusu bu kavanozdan hiç gitmemiş gibi" demektedir. Bu ifade, nesnenin fiziksel varlığının ötesine geçen bir duygusal işlevi olduğunu kanıtlar. Nesne, kimliği besleyen bir hatırlama aktörüdür; karakter, annesinin yokluğuna rağmen onunla kurduğu

ilişkiyi bu nesne aracılığıyla canlı tutmaktadır. Öykülerde bu bağlamda mekânlar ve nesneler, aile içinde yaşanan duygusal kopukluk ve sessizliklerin de bir tamamlayıcısıdır. Örneğin baba figürünün duygusal mesafesi, evin belirli köşelerinde hissedilen soğuklukla paralel ilerler. Anlatıcının “Evin boş odaları babamla konuşamadığım yıllar gibi üzerime çöktü” ifadesi (s. 4), mekânın duygusal bir ayna gibi işlev gördüğünü gösterir. Bu tür sahneler Kesmez’in anlatısında mekânın karakter psikolojisinin doğrudan bir yansıması olduğunu kanıtlar.

Melek Çaylak’ın *Sosyal Kimlik İnşasında Damgalanmanın Rolü* adlı makalesinde belirttiği gibi, kimlik yalnızca bireysel bir süreç değil, bireyin içinde bulunduğu sosyal çevreyle kurduğu ilişkiler aracılığıyla şekillenen çok katmanlı bir yapıdır. Çaylak’a göre, “Kimlik, bireyin çevresiyle etkileşimi içinde oluşan dinamik bir bütünlük hâlidir”. (Çaylak, yıl, s.) Bu tanım, Kesmez’in mekânı kullanma biçimiyle örtüşmektedir; çünkü karakterler kendi kimliklerini mekânla kurdukları ilişki üzerinden sürekli yeniden tanımlamaktadır. Ev ve bahçe, yalnızca geçmişin yankılandığı yerler değil; bireyin bugün kim olduğunu anlamaya çalıştığı kimlik mekânlarıdır.

Yapıtta Kesmez’in mekân ve nesne kullanımı, karakterlerin aile ilişkilerindeki kırılmaları, eksiklikleri ve aidiyet arayışlarını görünür hâle getiren kritik bir anlatı tekniğidir. Mekân, bireyin iç dünyasıyla doğrudan bağlantılıdır; nesneler ise bu iç dünyanın taşınabilir parçalarıdır. Bu nedenle mekân ve nesne hafızası, yalnızca anlatısal bir unsur değil, kimlik oluşumunun tamamlayıcı bir boyutudur.

BÖLÜM III: YAZINSAL SEÇİMLER VE SEMBOLİK ANLAMLAR

Bazen Bahar adlı yapıt, aile ilişkilerinin bireysel kimlik üzerindeki etkisini yalnızca doğrudan temalarla değil, aynı zamanda anlatı yapısı, mekân kullanımı ve zaman kurgusuyla çok katmanlı bir şekilde işlemektedir. Melisa Kesmez, aile bağlarının hem bir yük hem de bir güç kaynağı olabileceğini, bireyin kimlik arayışında geçmişin izlerini taşımanın kaçınılmaz olduğunu göstermektedir. Yapıt, bu yönleriyle bireysel kimliğin oluşumunda aile ilişkilerinin vazgeçilmez rolünü anlamak için önemlidir.

Melisa Kesmez'in *Bazen Bahar* adlı öykü kitabında aile ilişkileri, bireyin kimlik oluşumunda belirleyici bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Yazar, öykülerinde aileyi yalnızca bir geçmiş aidiyeti ya da duygusal bağ olarak değil; aynı zamanda bireyin kendini anlama, yeniden tanımlama ve iç dünyasını şekillendirme sürecinin merkezinde konumlandırmaktadır. Kesmez'in karakterleri, geçmişle bağlarını tamamen koparamayan, anılar ve hatıralar aracılığıyla kendilerini yeniden var etmeye çalışan bireylerdir. Bu durum, bireysel kimlik oluşumunun sürekliliğini ve geçmişin bu süreçteki belirleyici rolünü göstermektedir. Öykülerde aile, çoğu zaman korunaklı bir alan olmaktan ziyade, bireyin kendi sınırlarını fark ettiği, yaralarını tanıdığı bir yüzleşme alanı olarak sunulmaktadır. Özellikle anne figürü, Kesmez'in anlatısında sıkça karşımıza çıkan bir temsildir.

Domates Tohumları adlı öyküde anlatıcı, annesinin ölümünün ardından bulduğu küçük bir kavanoz domates tohumu aracılığıyla geçmişle yüzleşmektedir. Bu tohumlar, yalnızca fiziksel bir nesne değil, aynı zamanda anneye kurulan duygusal bağın, köklerin ve kimliğin metaforu hâline gelmektedir.

Karakterin annesinin bıraktığı izleri takip etmesi, onun kendi kimliğini yeniden kurma sürecini simgelemektedir. Dolayısıyla, yazarın metninde kimlik oluşumu, yalnızca bireysel bir deneyim değil; aynı zamanda aile hafızasının devamı niteliğindedir. Kesmez'in anlatım dili, bu içsel yolculuğu derinleştirmektedir. Yazarın yalın ama yoğun bir dili tercih etmesi, karakterlerin iç dünyalarının doğrudan yansıtılmasına olanak tanımaktadır. Öykülerde uzun diyaloglara çok az yer verilmekte, bunun yerine iç monolog ve bilinç akışı teknikleri kullanılmaktadır. Bu durum, karakterlerin içsel sesini ön plana çıkarmakta ve okurun karakterin duygu dünyasına daha yakın bir noktadan bakmasını sağlamaktadır. Özellikle "Çürümenin Bahçesi" adlı öyküde, karakterin geçmiş anılarına dönmesi ve kendi yaşamını sorgulaması, bireysel kimlik oluşumunun içsel bir hesaplaşma süreci olduğunu göstermektedir. Zaman kurgusu, Kesmez'in öykülerinde dikkat çeken bir diğer yazınsal seçimdir. Öykülerde "şimdi" ve "geçmiş" arasında sürekli bir geçiş yapılmaktadır. Öykülerde, yalnızca bir anlatım tercihi değil; aynı zamanda kimlik oluşumunun zamansal sürekliliğini sembolize eden bir yapısal unsurdur. Karakterler için geçmiş, tamamlanmış bir dönem değil, hâlâ bugünü belirleyen ve dönüştüren bir alandır. *Bazen Bahar* yapıtında, bu anlatım biçimi, bireyin kimliğinin hiçbir zaman sabitlenmediğini, sürekli değişmekte ve yeniden tanımlanmakta olduğunu göstermektedir. Özellikle *Bir Bahçeyi Beklemek* adlı öyküde karakterin eski evinin bahçesine dönmesi, yalnızca mekânsal bir geri dönüş değil; aynı zamanda bir içsel farkındalık anı olarak sunulmaktadır. Böylece, zamanın döngüsel kullanımı bireyin kendini bulma sürecini pekiştirmektedir.

Mekân kullanımı da aile ve kimlik arasındaki bağı güçlendiren bir başka anlatı aracıdır. Melisa Kesmez, öykülerinde mekânı yalnızca bir arka plan olarak değil, duyguların taşıyıcısı ve hafızanın temsili olarak kullanmaktadır. Çocukluk evi, bahçe, kasaba ya da eski eşyalar, karakterlerin kimliklerini hatırlamalarını ve geçmişleriyle yeniden bağ kurmalarını sağlamaktadır. *Domates Tohumları* öyküsünde toprak, doğrudan bir iyileşme sembolü olarak yer almakta; karakterin toprağa dokunması hem annesine hem de kendine yeniden bağlanma eylemi hâline gelmektedir. Bu anlatı düzlemi, doğayı bir yenilenme alanı olarak konumlandırmakta ve “bahar” metaforuyla birleşmektedir. Bahar, yalnızca mevsimsel bir değişim değil; içsel bir yeniden doğuşun sembolüdür. Doğa, yapıtta kimlik oluşumuyla paralel bir işlev üstlenmektedir. Toprak, ağaçlar, yağmur ve mevsim geçişleri, karakterlerin ruh hâlini yansıtmaktadır. Doğanın uyanışıyla birlikte karakterler de içsel bir yenilenme süreci yaşamaktadırlar. Bahar, burada hem umut hem de yeniden doğuşun simgesi olarak kullanılmaktadır. Yazar, doğa aracılığıyla geçmişle hesaplaşma ve kabullenme süreçlerini daha yumuşak, ama etkili bir biçimde anlatmaktadır.

Melisa Kesmez’in karakterleri, çoğunlukla kadınlardan oluşmaktadır ve bu kadınlar, geçmişlerinden taşıdıkları izlerle kendi yaşamlarını yeniden kurmaya çalışmaktadırlar. Bu yönüyle yazar, kadın deneyimini toplumun dayattığı rollerin ötesinde, bireysel bir farkındalık ve özgürleşme süreci olarak ele almaktadır. Kadın karakterlerin yalnızlıkla kurduğu ilişki, onların içsel dönüşümünün bir parçası hâline gelmektedir. Yalnızlık, bir eksiklik değil; bir yeniden doğuş zemini olarak anlatılmaktadır. Kadın karakterler, geçmişteki aile bağlarıyla hesaplaşarak, kendi kimliklerini yeniden tanımlama cesareti göstermektedirler. Aile ilişkilerinin kimlik üzerindeki etkisi, yalnızca travmalar üzerinden değil, aynı zamanda küçük mutluluklar ve anılar üzerinden de işlenmektedir. Yazar, geçmişten gelen bir kokunun, bir eşyanın ya da bir mekânın karakter üzerindeki dönüştürücü gücünü sıkça vurgulamaktadır. Bu detaylar, bireysel hafızanın sürekliliğini ve kimliğin duygusal temellerini görünür kılmaktadır. Böylece aile, yalnızca kayıpların değil; aynı zamanda direncin, sevginin ve yeniden başlamanın da kaynağı hâline gelmektedir.

Aile İlişkilerinin Kimlik İnşasındaki Çok Katmanlı Rolü

Melisa Kesmez’in *Bazen Bahar* adlı yapıtında aile, bireyin kimlik oluşumunda yalnızca başlangıç noktası değil; sürekli geri dönülen bir referans alanıdır. Aile ilişkileri, karakterlerin iç dünyasında bastırılmış duygular, yarım kalmış konuşmalar ve eksik bırakılmış bağlar üzerinden şekillenmektedir. Bu nedenle aile, kimliğin hem kırılma noktası hem de iyileşme zemini olarak çift yönlü bir işlev üstlenmektedir. Öncelikle, aile içindeki duygusal mesafe meselesi kimlik oluşumunda belirleyici bir unsurdur. Özellikle baba figürüyle kurulamayan iletişim, karakterlerin kendilerini ifade etme biçimlerini etkilemektedir. Çocuklukta kurulamayan duygusal temas, yetişkinlikte içe kapanma ya da mesafeli ilişkiler kurma biçiminde yeniden üretilmektedir. Bu durum, kimliğin yalnızca bilinçli tercihlerle değil; erken dönem aile deneyimleriyle şekillendiğini göstermektedir. Baba figürünün sessizliği, karakterin benlik algısında bir eksiklik duygusu yaratmakta; bu eksiklik, kimliğin tamamlanma arzusunu tetiklemektedir.

Aile içindeki sessizlik ise kimliğin en görünmez ama en güçlü belirleyicilerinden biridir. Söylenmeyen sözler, bastırılmış duygular ve konuşulmayan meseleler karakterlerin iç dünyasında birikmektedir. Bu birikim, zamanla kimliğin kırılğan ya da mesafeli yönlerini oluşturmaktadır. Sessizlik, burada yalnızca iletişimsizlik değil; kuşaklar arası aktarılan bir davranış biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Böylece kimlik, yalnızca bireysel deneyimlerden değil; aile içinde tekrarlanan davranış kalıplarından da beslenmektedir.

SONUÇ:

Melisa Kesmez'in *Bazen Bahar* adlı yapıtında aile ilişkilerinin işlenişi, bireysel kimlik oluşumunun temel dinamiklerinden biri olarak ortaya çıkmaktadır. Yapıtta anne, baba, kardeş ve büyükanne figürleri aracılığıyla aile yalnızca biyolojik bir bağ değil; duygusal, kültürel ve psikolojik bir aktarım alanı olarak sunulmaktadır. Aile içindeki sessizlikler, eksik bırakılmış konuşmalar, kuşaklar arası değer aktarımı ve mekân hafızası, karakterlerin kimliklerini biçimlendiren temel unsurlar hâline gelmektedir.

Kesmez'in anlatı tekniği, iç monologlar ve hafıza temelli geriye dönüşlerle kimliğin durağan değil; sürekli yeniden şekillenen bir süreç olduğunu göstermektedir. Karakterler geçmişle yüzleştikçe, aileleriyle kurdukları bağları yeniden yorumlamakta ve kimliklerini dönüştürmektedir. Bu süreç, kimliğin yalnızca bireysel bir tercih değil; ailevi deneyimlerin içselleştirilmiş bir sonucu olduğunu ortaya koymaktadır.

Aile bireyleri, kimliği yalnızca şekillendiren kişiler değil; aynı zamanda bireyin kendini tanımlarken referans aldığı ölçütler hâline gelmektedir. Böylece kimlik, karşılaştırmalı ve ilişkisel bir zeminde inşa edilmektedir. Yapıtta dikkat çeken bir diğer unsur ise aile içi sessizliktir. Söylenmeyenler, açıkça ifade edilmeyen kırgınlıklar ve yarım bırakılmış cümleler, karakterlerin benlik algısında boşluklar yaratmaktadır. Bu boşluklar, kimliğin eksiltili biçimde kurulmasına neden olmaktadır. Ayrıca kuşaklar arası farklılıklar, kimliğin hem süreklilik hem de değişim üzerinden kurulduğunu göstermektedir. Geçmişin değerleri ile bugünün bireyselleşme arayışı arasında kalan karakterler hem ailelerine benzemek hem de onlardan ayrılmak istemektedir. Bu ikili durum, kimliğin tek yönlü bir aktarım olmadığını; aksine müzakere edilen, sorgulanan ve zaman zaman reddedilen bir yapı olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla aile, kimlik için yalnızca bir başlangıç noktası değil; aynı zamanda sürekli geri dönülen bir referans alanıdır. Bu inceleme doğrultusunda araştırma sorusuna dönüldüğünde, Melisa Kesmez'in *Bazen Bahar* adlı yapıtında aile ilişkilerinin işlenişi bireysel kimlik oluşumunu nasıl etkilemektedir? sorusuna verilecek yanıt açık biçimde ortaya çıkmaktadır:

Sonuç olarak, *Bazen Bahar*'da aile ilişkileri kimlik oluşumunun hem kaynağı hem de sınav alanıdır. Kesmez, sade ve içsel anlatımıyla bireyin kendi kimliğini oluşturma sürecinde aileyle hesaplaşmanın kaçınılmazlığını vurgulamaktadır. Aile, karakterlerin geçmişini temsil ederken; kimlik, bu geçmişle kurulan ilişkinin yeniden tanımlanmasıyla oluşmaktadır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde, *Bazen Bahar*'da aile ilişkilerinin yalnızca karakterlerin geçmişini belirleyen bir arka plan unsuru olmadığı, doğrudan bireysel kimliğin kurucu zemini olduğu görülmektedir. Yapıtta kimlik, bireyin kendi iç dünyasında bağımsız biçimde geliştirdiği bir yapı olarak değil; aile içindeki ilişkisel dinamikler, sessizlikler, aktarılmış duygular ve kuşaklar arası miras aracılığıyla biçimlenen bir süreç olarak sunulmaktadır. Dolayısıyla kimlik, sabit ve tamamlanmış bir öz değil; aileyle kurulan sürekli etkileşim içinde dönüşen bir yapı niteliği taşımaktadır. *Bazen Bahar*, kimliğin bireysel bir özden ziyade, aile içi ilişkiler ağı içinde şekillenen dinamik bir süreç olduğunu göstermektedir. Aile figürleri, suskunluklar, duygusal miras ve kuşak çatışmaları aracılığıyla kimlik hem taşınan bir geçmiş hem de yeniden yazılan bir hikâye olarak sunulmaktadır. Bu yönüyle yapıt, bireyin kendini anlamlandırma çabasının aslında ailesiyle kurduğu ilişkiyi yeniden okuma süreci olduğunu düşündürmektedir. Kimlik, burada tamamlanmış bir varış noktası değil; aile belleğiyle sürekli temas hâlinde olan bir oluşum sürecidir.

KAYNAKÇA:

- 1) aylak, M. (2023). Sosyal Kimlik İnşasında Damgalanmanın Rolü. *Sosyal ve Kùltürel Araştırmalar Dergisi*, 9(18), 1-22. <https://doi.org/10.25306/skad.1232277>
- 2) Kesmez, M. (2017). Bazen Bahar